

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Naš čas se bliža!

(Dopis iz najmlajših učiteljskih krogov.)

Če smo se skupno vzgojevali in vzgojili, je naša dolžnost tudi, da skupno delamo v smislu zažrtanih potov!

Učiteljski vestnik v „Uč. Tov.“ št. 2. t. 1.

Mogočno je zadonel glas trombe, in nestvor, ki bi rad požrl napredek naše šole in učiteljstva, je iztegnil svoje kremplje po bodočnosti našega šolstva: zahotelo se mu je po učiteljskem naraščanju, po naših učiteljskih.

Svojo onemoglost kaže nestvor sam s tem, da si hoče najeti priganjača, ki naj bi mu delal kalno vodo, v kateri naj bi on gospodaril. Sam je namreč nezmožen, onemogel, za vsako delo:

Mi pa kličemo klerikalnim skobcem: Sprejemamo tudi javen boj, ki ste ga pričeli! Svobodna konkurenca! Čigar zmaga — tega bodočnost!

Napredni učiteljski naraščaj! — Mogoče nas ne loči niti več leto, mogoče nas loči le nekoliko mesecev, ko bo potreba stopiti na plan in nam bo pričeti brezobzirni in najradikalnejši boj zoper one, ki ga s hinavskimi okrožnicami pričenjajo in nam ga napovedujejo.

Kar je dovoljeno ujam, je dovoljeno nam in brezobzirno bomo čuvali te svoje pravice!

Tovariši, tovarišice! — Niso še usahnile ideje, ni še zamrl v nas ogenj, nismo še pozabili svojih nalog in svojih dolžnosti!

Vestno smo čuvali nad svojimi smotri, gojili svoja stremljenja in ako se nismo do danes še javno sestali, ako se nismo še do danes javno oglasili: storili smo to zaradi tega, ker nam se ni pokazala potreba in ker smo si bili v svesti vzgojenih sil. Svojo pot smo vestno nadaljevali in po njej bomo vztrajno korakali vbodoče!

Toda dnevi kažejo, da nam bo potreba prej nego mislimo stopiti tesno skupaj, da združimo vse moči, ki smo jih dosegali le vežbali.

Pokazati bo potreba grobokopom slovenskega učiteljstva in šolstva, da učiteljska mladina ni oni faktor, s katerim bi razni juristi slepomišli; da ona ni oni faktor, ki mu naj bi razni „krščanskimisleči“ pedagogi določali smotre in pota, ker mladina se jih bolje zaveda sama, nego se ti „pedagogi“ zavedajo sebe, Učiteljska mladina ni oni faktor, ki naj bi se dal organizovati v svrhu stanovskega razdora in ki naj bi odobral brezglavo stanovsko politiko — če jo sploh znamo politiko imenovati — naših „krščansko-mislečih“ tovarišev.

Da je temu tako, smo porok mi!

In kakor mogočno je odmeval glas učiteljstvu pogubne trombe, tako zamolkel bo njega odmev. In mogoče, še preden oni prično svoje napovedano delo, jih mi s čim presenimo, po čimer bodo lahko spoznali, da oni niso sposobni izvesti tega, kar so se namenili, in da tla za njih ideje niso godna.

Korak, ki ga je napravilo „Društvo krščanskimislečega učiteljstva“ na Goriškem, da se je spravilo na organizovanje učiteljskih, je tako predzen, kakor bo pogubonosan zanje; ker v tem trenutku, kakor hitro se naš naraščaj natančneje seznani s temi „pedagogi“ — bo konec vsemu slepomišlju! Dobro je, da spoznamo duha!

Obračamo se pa do vsega naprednega učiteljskega naraščaja in ga opozarjamo, da se naš čas bliža in naj se vsakdo pripravi, da bota tedaj, ko napoči dan našega dela, korakal z nami.

Ne bomo razkladali svojih namenov, ker se v petih mesecih jasno pokaže slika naših načrtov.

Dotlej pa: Pazite, konzulji, na naše postojanke!

Narodne vezenine.

Na moj „Poziv iz Bele Krajine“ glede negovanja ženskih ročnih del po narodnih motivih so se nekatere tovarišice odzvale ter so pričele dotično že gojiti. Mogoče bi se zdrmile tudi druge, ko bi jim bila dana prilika, da bi proučile ženska ročna dela Hrvatice. Kakor je bilo Hrvatice mogoče, da so narodno blago ročnega dela med narodom po vseh delih hrvaške dežele nabrale in gojile v šoli in potom šole v narodu, ravno tako bi morale storiti tudi mi, slovenske učiteljice. Hrvatice so dovedle tako daleč, da so seznanile s svojim ročnim delom med drugimi narodi tudi Nemce, o čemer sem se pričela baš te dni. Videla sem namreč v listih „Modenwelt“ in „Blatt der Hausfrau“ slike vezenin z napisi „Kroatische und slavische Leinwandstickerei“.

Mislím, da bi bilo prav, če bi šle tudi me za zgledom Hrvatice in gojile domače ročno delo in pokazale s tem, da se zavedamo svojega poklica ne samo kot učiteljice v šoli, ampak tudi kot slovenske hčere, ki jim ne leži slovenstvo samo na jeziku, ampak tudi v sreč in v dejanju. Česar ne dožene posameznik, to doženemo lahko z združenimi močmi!

Veliko naših narodnih umotvorov leži po raznih muzejih in po privatnih hišah. Jaz sem jih po Beli Krajini nabirala in jih še nabiram. V njih sem dobila marsikaj, kar lahko uporabljamo, da si ustvarimo tako neobhodno potrebno narodno industrijo na polju ročnega dela. Nisem pa samo nabrala in gledala, ampak sem na podlagi nabranega gradiva naredila nekaj ročnih del, ki sem se jih drznila razviti v izložbi pri Mathianu v Ljubljani. Delo si lahko ogleda, kdor ima priliko in veselje.

Hvale ne pričakujem nikake in tudi priznanja ne, pač pa želim, da bi se zbudilo narodno ženstvo — predvsem učiteljice — in da prično tudi one delati in se zanimati za to stroko, kar bi nam lahko bilo v ponos — ne samo doma, ampak tudi zunaj slovenskih dežel!

Ve, drage tovarišice, lahko v prvi vrsti pripomorete, da se čimprej uresniči besede Prešernove: „Vremena Kranjcem bodo se zjasnila!“

Zavedam se, da me ne zadene krivda, ako kdo kdaj poreče: „Žalibog, prepozno je!“
Poldka Bavdkova.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor Ljubljanskega učiteljskega društva bo v nedeljo, dne 12. t. m. ob poldveh popoldne v „Učiteljski tiskarni. Po zborovanju skupni izlet v bližnjo okolico. Na snidenje!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj je imelo 16. feb. t. l. svoj občni zbor.

Iz letnega poročila je posneta, da je društvo zborovalo v minulemu letu petkrat in da se je vršil meseca junija poučen izlet na posestvo Štajerske hranilnice v Podlehniku. Pri vsakem zborovanju se je vršilo po eno predavanje.

Blagajničarka je podala kratak pregled o izdatkih in prebitkih v minulemu letu. Pregledovalca računov, tov. Vezjak in tovarišica Valentina Kauklerjeva, sta našla blagajnico v redu.

Volil se je naslednji odbor: predsednik: tovariš A. Ogorelec, podpredsednik: tovariš Ivan Kaukler, tajnika: tov. Miljut. Ivanjšič in E. Trstenjak, blagajničarka: tovarišica Marjana Luknerjeva, knjižničar: tov. Valentin Kajnih, namestnik: tov. Vinko Šerona, pevovodja: tov. Vinko Šerona, odbornika: Rudolf Kotzmuth in Gorup.

Predsednik je pozdravil gosta vinarskega instruktora Zupanca in gđ. Škerbinčovo Ljudmilo, učiteljico pri Sv. Marjeti na Drav. polju, ter novega uda: Bojeslava Križa, učitelja na Leskovcu.

Za tem je demonstriral g. Zupanc o konzerviranju sadja in povrtnin. Demonstracijo so opazovali vsi navzoči z največjim zanimanjem. Obžalovati je samo, da ni bilo več tovarišic navzočih.

Končno je predlagal tov. J. Kaukler, da se društvo abonira na znanstveni list „Veda“. Predlog se je sprejel.

LISTEK.

Moja miljena Ma-a.

(Alegorična farza.) Piše Sadinomis.

(Dalje.)

Žalostno življenje! Trpim in delam ter pretakam solze, kolnem v duši, obraz pa mi je začel dobivati nekake svetlohlinske gube. Vso energijo sem izgubil, značajnost imam shranjeno med starinami. — Gorje, če jo moja ljuba Ma-a zavoha! Prepričanja pa imam samo še 23 cm dolg eksemplar (malo izdajo), zašit v notranjem žepu jopiča, ki ga nikoli ne slečem. Kaj bo, če ga ona zaloti. — V skrbem sežem dostikrat z roko na ono stran. Pa to ni dobro, baš to nesamohotno gibanje moje roke me lahko izda. Moje stanje je časih obupno. Ona pa verna čuvarica vseh mojih del. Kadar ji skoči v glavo tista njena sitnost, pa si zopet kaj novega domisli, seveda samo v pomnoženje mojega trpljenja. Nekega dne je zapazila, da nimajo vsi otroci puresnikov. Takoj mi je ukazala postaviti nov zapisnik o orodju, ki ga rabijo otroci. Sestavil sem zapisnik, in ona

ga je odobrila. Poslej morajo imeti moji otroci v enakih dobah enaka peresa, svinčnike, gumice, držala, papir i. t. d., da, celo barva zvezkov se mora ujemati. — Drugič ji je prišlo na misel, da bi rada poznala vse napake, ki jih napravijo otroci v govoru. Sestaviti sem ji moral nov zapisnik vseh govornih napak. Gorje mi, če bi ne imel tega zapisnika vedno pri rokah! „Ata, po katerem š-u je Janezek napako naredil?“ — „Ljuba moja, po 3. §!“ — Prav! — Tako me večkrat izkuša. — Ona seveda se ponaša, da je skrbna čuvarica materinščine. — Ko je v sosesčini gorelo, ji je takoj prišlo na misel, da se sestavi navodilo, kako zapustiti stanovanje v slučaju ognja ali potresa. Ponizno sem sključil moje grbo in napisal sem sporazumno s sohlapeci navodilo za izpraznenje stanovanja ob času ognja ali potresa. To navodilo moram imeti vedno v bližini, da ne pozabim ob času ognja ali potresa odvesti svoje mladine na varno. Ko je prebrala to vzorno navodilo, je zadovoljno pokimala in vzdihnila: „Zdaj vsaj lahko mirno zaspim!“ — Hišnega reda niti ne omenjam, saj je povsem njena natančnost in red.

Skrbna mati nikoli ne pozabi skrbeti za zdravje svojih otrok. Tudi moja ljuba Ma-a je

skrbna in vestna mati. Oskrbela si je domačega zdravnika in si dala zaradi reda sestaviti zopet novo navodilo. Meni pa je strogo zažugala, da ga vestno izpolnujem. Seveda jo slušam, ker vidim, da je tako prav. Časih mi je prav jako žal, pa prav za res, da nisem zdravnik — o, kako dobro bi bilo že zaradi reda in natančnosti! — Čudno je moje življenje, podobno neugaslemu vulkanu, samo da ta lava, ki bruha iz mene, ni moja, temveč moje ljube Ma-e. Dogodi se vsak mesec, da kako novo sitnost uganja. Ni dolgo tega, kar je pregledovala moje redne zapisnike. Opoldne pri kosilu me je nekam srpo gledala izpod naježenih obrvi. Pričakoval sem, vdan v božjo voljo, novega izbruha. Nisem se motil. Okolo četrte ure popoldne pridrvi k meni ter začne očitati, da sem površen. Opazila je namreč, da ne delam v zapisnikih po praznih rubrikah enako dolge črte, nekatere niso celo ravne. Na njen ukaz sem moral prigrasiti to svojo zanikrnost svojemu gospodu. Ta pa je v svoji sveti jezi sklical vse moje sohlapece, da skupno doženemo, kakšne črte naj delamo vbodoče po praznih rubrikah.

Po dveh urah duhoviti in globoko zamišljeni debati smo se zedinili, da se morajo delati

poslej 4 mm dolge črte z ravnilom — ker to je za napredek človeštva neskončne važnosti! Moj dodatni predlog, da se da debata tiskati in razpošlje urbi et orbi, je bil odklonjen, češ, da bi se ulegli drugi te ideje prilastiti.

Komaj je bil edikt izdan, že me nahruli moja ljubezniva, da moram jaz vse zapisnike v smislu sklepa popolniti. Vdal sem se. Nakupil sem si tiskovin in pisal sem iznova vse zapisnike. Koliko noči je šlo izproti vragu, toda imel sem za to muko sijajno poplačilo. Moje udrte oči so ugledale vse one krasne, mikavne svetinice v tisočih in tisočih izvodih tam nekje v nočni tmini, pravim, vse one svetinice, ki dišijo slavnim hlapcem prsi za zasluge in delo. Da, gledale so jih moje udrte oči v nočeh dela. Vendar so bile te svetinice nekam čudno barvane, vseh sedem barvic so izpreminjale, in meni je bilo tako milo in tožno pri sreč. — Bila je moja ljuba Ma-a pri sohlapecu, velikem podrepniku in petolizniku. Ta ji pokaže svoje zapisnike. Imena in priimki so bili pisani z okroglo pisavo.

(Konec.)